Aanbiedingsbrief programmabegroting 2022

Wognum, 23 september 2021

Aan de leden van de gemeenteraad,

Met deze brief bieden wij u de programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 aan. De opdracht om te komen tot een begroting kon ook dit jaar niet zonder ingrijpende keuzes.

Op weg naar een financieel gezonde gemeente
Wij zijn met de voorliggende begroting op weg naar een financieel gezonde gemeente. Het is een enorme uitdaging om als gemeente financieel sterk, gezond en betaalbaar te zijn en blijven. Dat blijkt o.a. uit de ontwikkelingen die op ons afkomen en door de consequenties van de keuzes die wij in het verleden maakten. Wij informeerden u hierover in de inventarisatienotitie 2022[1]. Voor deze begroting zien wij dan ook opnieuw dat er structureel meer nodig is dan binnen de financiële kaders mogelijk is. Wij voorzien voor de periode 2022-2025 en daarna forse uitdagingen. Hiervoor is op langere termijn zonder verlaging van de gemeentelijke uitgaven of verhoging van onze inkomsten onvoldoende financiële ruimte beschikbaar.

De huidige financiële situatie laat duidelijk zien dat het maken van verdergaande keuzes strikt noodzakelijk is. Zowel op de korte termijn, om tot een sluitende begroting en uitvoering van noodzakelijk nieuw beleid te komen, als op langere termijn omdat de onderliggende problemen een structureel karakter hebben. Het rapport 'Begrotingsanalyse en procesadvies' (zie DOC-21-437657) geeft inzicht in onderzoeksrichtingen die wij als gemeente, naast kerntakenbudgettering, kunnen hanteren om tot een structureel en reëel begrotingsevenwicht te komen. Wij gebruiken dat rapport om in de periode na vaststelling van de nu voorliggende begroting een verdergaande inventarisatie te doen naar oplossingen en maatregelen die in de komende jaren kunnen leiden tot een begroting waarbij de inkomsten en uitgaven in balans zijn.

Afwegingen
Voor u ligt een begroting met een financieel tekort in 2022, 2023 en 2024. Vanaf 2025 is er minimaal ruimte. Wij maakten pijnlijke en ingrijpende keuzes met verstrekkende consequenties voor onze gemeente en inwoners. Deze keuzes hebben impact op de vitaliteit, leefbaarheid, bereikbaarheid en zichtbaarheid van activiteiten en voorzieningen in onze gemeente. In de voorliggende begroting nemen wij u mee in onze keuzes, overwegingen en perspectieven op de plannen van komende jaren en wat dat gaat kosten. De door u vastgestelde kaders[2] hebben wij daarbij steeds als ijkpunt gebruikt.

Wij geven u voor uw afweging mee dat wij tegen onze grenzen aanlopen. Bij het opstellen van deze begroting zijn ingrijpende en pijnlijke keuzes gemaakt. Zo stellen wij voor om:

- te korten op bestaand beleid;
- nieuw beleid (wettelijke taken, aangegane verplichtingen en ambities) financieel integraal niet in de begroting te vertalen;

[1] De inventarisatienotitie 2022 is besproken tijdens een informatieavond op 19 april 2021.
[2] De Kadernota 2022 is vastgesteld in de raad van 8 juli 2021.

- het niveau van ambities te verlagen o.a.;
    - cultuur
    - economische zaken
    - omgevingswet
    - openbaar groen
    - duurzaamheid
    - dienstverlening
    - verblijfsrecreatie
    - preventie
- opnieuw een bezuinigingstaakstelling te verwerken voor het sociaal domein;
- de belastingen waaronder de OZB, verblijfs- en hondenbelasting te verhogen;
- een taakstelling op te leggen voor de subsidieprogramma's voor cultuur, musea en muziek onderwijs;
- de grote projecten stop te zetten (renovatie zwembad de Zeehoek en vernieuwbouw dorpshuis Abbekerk);
- niet te investeren in het verder op orde krijgen en versterken van de organisatie;

Voor de toelichting verwijzen wij naar de financiële paragraaf in de begroting.

Nieuw beleid
Wij hebben ervoor gekozen om het nieuw beleid[3] op dit moment niet in de begroting op te nemen. We zien hier als college geen financiële ruimte voor. Dat geldt voor wettelijke taken, aangegane verplichtingen en ambities als beschreven in de inventarisatienotitie 2022. Deze keuze in relatie tot nieuw beleid heeft verstrekkende consequenties. In de komende periode inventariseren wij de impact en consequenties van deze keuze op onze financiële positie, uitvoering van wettelijke taken, aangegane verplichtingen en de ambtelijke capaciteit. Wij zoeken met het rapport 'Begrotingsanalyse en procesadvies' waar mogelijk naar oplossingen. Wij informeren u hier tijdig over.

Toekomstige ontwikkelingen
Wij voorzien voor de periode 2023-2025 en daarna forse uitdagingen o.a. op het gebied van het sociaal domein, organisatieontwikkeling en de rechtmatigheid van onze systemen. Hiervoor is op langere termijn niet zonder meer ruimte beschikbaar. Het laatste jaar van de begroting laat daarvoor een te beperkte ruimte zien. Ruimte die ook onvoldoende is om de nog niet opgenomen onzekerheden het hoofd te kunnen bieden.

- Sociaal domein

Wij besloten vorig jaar de budgetten voor het sociaal domein, net als alle andere domeinen, realistisch te begroten. Ondanks de verwachte kostenontwikkeling op basis van landelijke trends en historische gegevens stelden wij de kostenontwikkeling binnen het sociaal domein bij op basis van de indexatie van andere budgetten. Wij nemen hiermee een fors risico. Deze risico's worden beschreven in de risicoparagraaf.

- Organisatie

Onze basis is niet op orde en de organisatie is niet in balans met de vraag. De gemeenteraad nam tijdens de raadsvergadering van 15 april jl. een besluit over het raadsvoorstel over de besteding van de gereserveerde middelen voor de organisatie. In het voorstel gaven wij aan dat hiermee een

[3] Nieuw beleid zijn alle baten en lasten die op dit moment niet in de begroting zijn opgenomen.

eerste deel van de benodigde middelen vrij komt. Ook is in de begroting aangegeven dat een aantal noodzakelijke investeringen in de organisatie en de huisvesting niet is opgenomen. Daarnaast hebben wij, rekening houdend met natuurlijk verloop, pensionering én de arbeidsmarkt doorlopend te maken met (moeilijk invulbare) vacatures. Het gevolg is dat het langer duurt voordat de organisatie in balans komt en de eerder met u gedeelde risico's langer aanhouden.

- Rechtmatigheid systemen

De accountant heeft ons gewezen op de onrechtmatige inkoop van een aantal kernsystemen. In de voorliggende begroting is nu geen geld opgenomen voor de benodigde aanbestedings- en implementatieprocessen. De onrechtmatigheid en de daaraan gekoppelde risico's blijven daardoor bestaan.

- Grens weerstandsvermogen doorbroken

Door het niet sluitend zijn van de begroting in de eerste drie jaar neemt de algemene reserve af. Daarbovenop nemen de risico's toe. De ratio weerstandvermogen, de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandcapaciteit was vorig jaar al onder de afgesproken bodem van 1,0 gezakt. Door de nu voorliggende begroting verslechtert deze situatie nog meer. Dit betekent dat we enerzijds in de toekomst een overschot in onze begroting moeten opnemen en deze ook moeten realiseren om de algemene reserve weer op het afgesproken niveau tussen de 1,0 en 1,4 te krijgen. Anderzijds moeten we risico's beheersen en beperken.

Onze opgave
Medemblik moet een financieel gezonde gemeente worden. Dat is het belangrijkste kader dat de raad het college heeft meegegeven. Met dat toekomstperspectief voor ogen leggen wij deze begroting, inclusief onze keuzes, overwegingen en perspectieven, aan u voor. Een begroting die ruimte geeft voor onze wettelijke taken en plichten, maar minder ruimte laat voor toekomstige vraagstukken en ambities. Dit is noodzakelijk om toe te werken naar een vitaal, leefbaar en financieel gezond Medemblik.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Medemblik